העולם הזה

העורך הראשי :
אורי אבנרי

ראש המערכת :
שלום כהן

עורכי־משנה :
דוב איתן, אורי סלע

עורך כיתוב : סילבי קשת

עורך תבנית : אהרון צור

הכתב הראשי : שרגא חרגיל

צלם המערכת : יהודה זעירא

חברי המערכת :
ישראל ביבר, ניצה נבי, איתן נבירול, ז'ילי גלילי, דויד הורוביץ, רותי ורד, רוני זוהר, אברהם חרמון, אוסקר טאובר, משה לשם, אביבה סמו, עמוס קינן, שלמה קרן, אלי תבור.

העורך הראשי : אריה אריאל

עורך דפוס : נתן רחן

מנהל מערכת : שמואל ברתור

רח' גלילסון 8 תל־אביב, מען המערכת. „עולם הזה" ת. ד. 136, טלפון 26785. חמזצ"ש לאור : חעולם הזה בע"מ דפוס ישראל בע"מ, ת"א טל. 23204.

אין המערכת אחראית עבור תוכן המודעות. מלבד עבור מודעות המתפרסמות תחת הכו־תרת „רו"ח לצרכן", „רו"ח לבוחר", „רו"ח לנוסע" וכו' המוכנות על־ידי חברי המערכת ונברקות על־ידם. המדור „רו"ח לבוחר" כולל מודעות ממעם ממלנות וארגונים ציבוריים אשר אין המערכת אחראית לתוכנן ול־דעות המובעות בהן ושאינן משקפות ב־פום צורה שהיא את דעות המערכת.

העתון הנקרא ביותר במדינה

בלי ג'בי

שעות מעטות לפני שהפיראיון פתחו במע־רכה האחרונה שלהם, סיירה חוליה של העו־לם הזה במשקים שלאורך הרצועה. התוצאה היתה הכתבה המצולמת הגדולה („מלחמה בגבול עזה") שהתפרסמה בגליון העולם הזה (965).

בין השאר סיפרנו לך על תלמידי גמנסיה הרצלית שעסקו בעבודת ביצורים בנירים, ואשר סירבו להיענות לבקשת הוריהם לחזור מיד הביתה. השבוע קיבלתי מכתב מאת חבר נירים, מאיר א., מופנה אל אותם התלמידים. להלן המכתב במלואו :

לכיתה השביעית,
גמנסיה הרצלית,
שלום רב !

בחרתי בדרך זו, מכיתן שבטות אני שאת העולם הזה אתם קוראים כולכם (ולאחר שהתרפסמתם על־ידו — לא כל שכן...) ו־אולי משום שעוד כמה וכמה מבני השביעיות בבתי־הספר האחרים יש להם שייכות לנכתב כאן.

אין לי ספק ששבועיים אלה, שהייתם ב־משק נירים, גרמו איזה זעזוע רציני בהלך מחשבותיכם השאנן, ושינו במידה מסויימת את כל שהיה ידוע לכם על קיבוץ, על הח־יים במשק־ספר, על חלוציות, על ציונות ו־שאר ירקות, שהייתכ רגילים להכניס במרכ־אות כפולות.

אני רוצה להאמין שהתפעלותכם היתה הת־פעלות־אמת. ראיתם מציאות־חיים אחרת, על מתח קצת יותר גבוה מזה שהורגלתם לר־אות ולחיות.

* * *

מבחינה מסויימת היו אלה שבועיים של חיים מרוכזים עבורכם : עבודת הביצורים, ההפגזה, מתיחות של ימי מלחמה, נסיון ה־הורים להחזירכם הביתה ועוד כהנה וכהנה. חרדתם מעט לחיינו וראיתם אותם קצת ל־עומקם.

על כן גם סירובכם לנסוע הביתה עם בוא המכוניות שהאבא יהאמא שלחו — היה ב־רור ומובן מאליו. זה לא היה מעשה גדול. הייתי אומר : זה היה מחוייב המציאות.

וכי יכולתם לנהוג אחרת ?

מה היו אומרים ילדי הגן הפעוטים של נירים לו קמתם ונסעתם ? מה אתם הייתם מסוגלים לומר ?

אך אם לכם נדמה שזה היה דבר יוצא מגדר הרגיל, ובכלל — שבמשך שבועיים של עבו־דת ביצורים בנירים „הצלתם את המולדת" — אתם עושים צחוק מעצמכם.

* * *

בשעת יציאתכם עמד לידי חבר, ולאחר מ־בול ההבטחות שלכם לזכור ולחזור, אמרתי לו : „זה שהייתם בנירים בשבועיים אלה וכל ההבטחות שלכם לבוא שנית — אינם שוים בעיני כקליפת השום, אם מהגימנזיסטים ה־אלה לא יקום גרעין רציני שילך עם תום לימודיו לנח"ל ויצטרף למחנה הזה שלנו, היושב בספר !"

אמרתי זאת משום שנדמה היה לי שהצ־לחתם לחדור ולראות את הטיפוסי והאופייני לחיינו. כי הטיפוסי והאופייני לנירים בימים אלה איננו כפי שהראה העולם הזה עם כל פמלית הכתבים והצלמים שלו אחרי ביקורם כאן.

כי המיוחד והאופייני לא היה באותן נע־רות־חן שהם צילמו בחדר־האוכל, ולא בזנ־בות הפגזים שהבנות התגנדרו אתם (אף שאין לי דבר נגד הבנות שלכם — הן באמת נחמ־דות...) אבל אם העולם הזה רצה באמת להראות לקוראיו מה האופייני בנירים בימים אלה, יכולתם להוליך אותו אל הרפת, שיצלם את מוסה אשר רץ תוך הפגזה לשחרר את הפרות הקשורות (הוא אומר: „פרות קשו־רות ופצועות זה דבר נורא !") או אל הלול, שיצלם את דורה, אשר בהפגזה הקצרה בין הפגזה להפגזה מיהרה להאכיל את התרנגו־לות, מפני ש„מחר יהיה שקט, העבודה תימ־שך כרגיל ואסור שההטלה תרד..."

* * *

ובאמת — למחרת היום היה שקט, העבו־דה נמשכה כרגיל, כאילו דבר לא היה. הנה כזוהי נירים, ובזה כוחה : רצון הברזל שלנו לשמור על השלום ולהמשיך בחיי עבודה ו־שלום. למרות המתיחות הבלתי־פוסקת, למ־רות מתה החיים של ימי מלחמה. ואנו, יוש־בי הספר, חשים היטב במתח הזה.

טוב היה לו כל הפטפטנים על מלחמת־מנע, היושבים בבתי־הקפה של תל־אביב, ידעו מה דעתו של יושב נירים, אשר החיים על הגבול והיים של מתיחות מתמדת אינם אצלו עניין של חדשות מעתון־הבוקר, אלא הוויה יומ־יומית ממש.

רצון עז לשלום, יחד עם דריכות מתמדת והמשכת חיי היצירה שלנו — זוהי דרכה של נירים בימים אלה.

ואתם, תלמידי השביעית מהרצליה, ראיתם זאת בעיניכם, חייתם זאת יחד עמנו, ולרגע נדמה היה שלא תוכלו לחזור לשאננות שה־ייתם רגילים בה עד כה. שמשהו מזה יידבק בכם. שכל מה שנראה בעיניכם כציונות, כ־דיבורים רמים על חלוציות ועל ישיבה ב־ספר, ועל התפקיד המוטל כיום על נוער עכ־רי שאיננו רוצה לבגוד בגורלו ובעצמו, כל הדברים האלה לבשו כאן משמעות אחרת, הורידו מעל עצמם את המרכאות הכפולות ועמדו בפניכם כאמת־חיים העושה את החיים שונים לגמרי מכל שהייתם רגילים עד כה.

אני יודע שזה הדהים אתכם. ואם תהיו נא־מנים לעצמכם — זה לא יתן לכם מנוח.

* * *

לאדם שאנן, לאדם מופקר, זה יכול לא להיות איכפת, אבל לנוער ער, חושב, מבין, שאיננו רוצה ואיננו יכול לברוח מעצמו, זה לא יתן מנוח. והדרך האחת, היחידה עבורכם — זה להפוך את אותו רעיון, שמע־טים מכם הגו אותו בחצי־פה, למציאות.

להפוך את אותו רעיון על גרעין חלוצי שלכם, שיצא בבוא הזמן לנח"ל ויכין את עצמו לחיי הגשמה אישית, לממשות אשר יש לה 40 או 50 ראשים, וכפול כמספר הזה ידיים אשר יגשימו בממש את אותו רעיון. רק בכך תוכיחו אם אותה התפעלות מחיינו היתה התפעלות אמת, או שהיתה זו התגנד־רות לשעה.

שלכם בידידות,
מאיר א, נירים.

העולם הזה ישמח מאד, כמובן, לפרסם את התשובה.

שני שפיר

מכתבים

עוד ישנם ענקים

מרבים להשמיע טענות נגד קיבוצים : שהם קומוניסטיים, שהם נהנים מזכויות יתר, שהם משוחררים מתשלום כל מיני מסים. הכתבה שלכם על קיבוץ להב (העולם הזה 968) הביאה את הצד השני של המטבע : העבודה המפרכת, השמירה התמידית, המתיחות מורמת־העצבים וההקרבה ה־עצמית האינסופית. דברים אלה אין החנוני ונער־הזוהר התל־אביבי מוכנים לשאת. על כן, אם מע־ניקים חוקי המדינה פיצוי כלשהו לנושאים ב־עול הלאומי מספר אחד, יבושם להם.

דוד בראונר, באר־שבע

לא היה ביציאת חברי המערכת לשבוע עבודה בספר אלא מילוי חובה אזרחית פשוטה. יתכן שזה הרבה לדרוש מעתונאים אולם מאחר שהנכם לא רק עתונאים, אלא גם נורם מחנך, הרי ש־התנרבותכם היתה מעשה טבעי.

יורם בן־גור, חבל לכיש

התלהבות להב למטרתו הלאומית הוכיחה כי מעיתם בהערכת הנוער שלנו. אכן, עוד ישנם ענקים בדור יורשי הפלמ"ח...

אלחנן דנון, טבריה

זנב הנמר

בכתבה על „זנב הכלב" (העולם הזה 967) המשיל העורך את המדינה לזנבו של הכלב האר־מריקאי. הרשו לי להעיר שאם זנבו מכשכש, הרי הדבר תלוי בשריריו הרצניים של הכלב. שאליו צמוד הזנב. אני במקומכם היית' כותב על עור שהנחש משיל. כלומר — פסיכולוגית — השתדל־נות הניטואית של שרת ושות' היא עור מצומק וצר, שיש להחליף ממנו.

יוסף רילף, ירושלים

היחסים בין ישראל ואמריקה מזכירים לי את הפתגם ההודי, שקראתי פעם בהעולם הזה : „אם אתה הולך לשכב ליד נמר, אל תתפלא אם הוא טורף אותך בשנתך !"

חביב שיר, גדרה

נוסח אחר של אותו רעיון, בחמשיר אנגלי מפורסם :

מעשה באשה משתחצת
שרכבה על נמר, מתלוצצת.
הם חזרו חיש מהר :
היא — בתוך הנמר,
והצחוק — על פרצוף המפלצת.

תמונות ככקשתך

אני תלמידת גימנסיה הרצלית ובשבועיים האח־רונים הייתי בקיבוץ נירים שבנגב המערבי, במבצע ביצורים. בשבת באו כתבי העולם הזה לנירים ושוחחו עמנו וכן צילמו המונות שונות. אחדות מהן ראיתי בעתון (העולם הזה 965). אותי צילמו שתי תמונות אך לא ראיתי אותן מודפסות בעתון. רציתי לדעת אם תתפרסמנה ואם כן, מתי ?

איראלה לוצאטו, רמות השבים

כן. ברגע זה :

מתנדבת לוצאטו

דעה צרפתית

...רצוני להביע את התפעלותנו הכללית מבחי־רתכם, אופירה ארז. אם היא באמת מייצגת את נוער ישראל, הריכם עם מאושר.

אניטה פרייר, מערכת אל, פאריס

לפני שבוע ימים חזרתי הביתה ולעבודתי בבית־החולים. הנסיעה לישראל היתה בשבילי חוויה עמוקה מאד וידידי היהודים כאן כבר מתלוצצים שאני יכולה להיות ציר בקונגרס הציוני. על כל פנים, אני מתבקשת בכל הזדמנות לספר על מדינתכם האמיצה ואני מאמינה שאינני מביישת את נציג המערכת שלכם שליווה אותי כל זמן סיורי בישראל וסיפק לי חומר כה רב על מה שראיתי.

תרז נמוז, רומאן, צרפת

איך כותבים מה

הסנוביזם שלכם מוצא לו פורקן, כנראה, בצי־טטות ערביות ובהפננת ידיעותיכם בערבית. אחרת קשה להבין את הטור הארוך של העורך (העולם הזה 967) שלא היה, למעשה, אלא מין מדריך שימושי לכתיבת שמות ערביים בעברית.

דוד כהן, רמת־גן

מאד השתוממתי שעתון רציני כמו טיים עומד על רמה כה נמוכה כמו העתונות הישראלית — חוץ מהעולם הזה — וכותב במקום ביקבאשי־נמאל־עבד־אל־נאצר סתם נאצר !

אלימלך שירק, תל־אביב

אכן, מתמיה, הקורא אל־ימלך שורק.

במערכת העולם הזה נמצאים לפחות שני אנשים התופסים עמדות מרכזיות. המבינים לכל עומקו את בעיות המיעוטים בישראל, ובתור שכאלה הם ודאי יודעים שאם יש לנו כן ברית בהא הידיעה במרחב, הרי זה העם הדרוזי. חבל, על כן. שאין העולם הזה עושה ממנע להסביר את עניינם של הדרוזים לציבור היהודי — ולא כעשיית חסד ל־דרוזים, אלא כשדות לטובת המדינה.

רפי עטרון, תל־אביב

מאורע גורלי מאד

„שבעה מתוך מיליון" (העולם הזה 967) היתה פתיחה מעניינת ואני מקוה שהמשך הסידרה ימ־שיך להצנע לקוראים את הטוב והנעלה בבני ה־עדות השונות שהגיעו ארצה. נמאס לנו קרוא על צברים, שכל נבורתם ותהילתם נעוצות בכך שה־אמא שלהם הלכה ללדת בבית החולים הדסה בתל־אביב.

אליהו מטר, חולון

עצתי היא שלאחר סיום הסידרה תכנסו את האנשים הללו, למען יכירו איש את רעהו פנים אל פנים ויחליפו רשמים וחוויות. בלי ספק, יועיל הדבר למיזגון הגלויות השונות...

שמואל טביב, ירושלים

„המאורע הגורלי ביותר בחיי" קרה לפני עשרים ושלוש שנים בעיר נדאץ, באומסריה.
נולדתי.
זה היה נורא, האמינו לי.

גדליה מאיר, נהריה

קוראים שיש להם זכרונות מפורטים יותר על המאורע הגורלי בחייהם, מוזמנים לשלחם למערכת.

עם ונגד הזרם

חבל על המקום שהקדשתם לראיון עם מיקונים (העולם הזה 967). אינני אומר זאת מטעמים פו־ליטיים, חס־וחלילה, כי אם מטעמי חסכון עתונאי גרידא. שהרי לא חידש הראיון ולא כלום. יכולתי לקרוא את כל מה שמר מיקונים „נילה", בכרו־ים המלבלבים את קירות ערינו, אילו היה לי הפנאי והחשק.

שמואל גולדרט, חדרה

נוכחתי שבסביבה עוינת ביותר ובאווירה של לאומנות, המקיפה את רוב רובו של הציבור ה־ישראלי קצר־הראי, יועדתם לשחות נגד הזרם ו־לפרסם את דבריו הכנים של מיקונים. לא אסכים עם כל מוצא פיו, אך דבריו ביחס לבעיות המל־חמה והשלום הינם הבהירים ביותר והמעוררים ביותר שנשמעו עד כה. תודה לכם על העזתכם.

חנן הישראלי, פרדס־חנה

עובדות ועבודות שבת

במדור „מ"ל" (העולם הזה 964) הופיעה כתבה על מיפעל איטונג בפרדס־חנה, שאחד מבעליו הוא מר נגנחובסקי, והמחלל כביכול את השבת.

הראיון כתבה זו להרב המקומי בפרדס־חנה, הרה"ג דיסקין שליט"א. הוא ברר את הענין והרי תוצאות הבירור : א) המפעל בפרדס־חנה אינו עובד בשבת. ב) כבשני הסיד של המפעל בנטנטורה מוחזקים בשבת על־ידי ערבי. ג) מר נגחובסקי אינו נמנה יותר על בעלי המפעל. שכן מכר את מניותיו ברבע מיליון ל"י.

י. שמרלינג, פרדס־חנה

העולם הזה רק ציטט את דברי דוד בן־גוריון בישיבת הממשלה. את ההכחשות יש להפנות אליו.

אז (דני) קיי !

חבל שדני קיי לא בא ארצה עם אשתו סילביה (העולם הזה 968). אם היא כל כך מוצלחת, יתכן שהיתה כצת עוזרת לו כאן. כי ככה, היה נורא מאכזב.

אביבה שטרן, חיפה

...דני קיי היה אוקי !

יורם גוט, אשקלון

כבדים ליזקות

לאחר שהעולם הזה פירסם בשבועות האחרונים פרקי צ"יזבאת, החלו מגיעים למערכת ילקוטי כזבים פרטיים של קור־אים, המתארים את הוד הנוער הישראלי מימי האוהלים של הפלמ"ח ועד ליחידות המילואים של צה"ל. החל מגליון זה יפר־סם העולם הזה. מדי שבוע את הצ"יזב המוצלח ביותר, בציון שמו של השולח.

* * *

שוקה וספר הפלמ"ח

באחת ההפסקות תפסו החברה את שו־קה. השחור ואמרו לו : „זו עבודה וזו שכרה ! 20 שנה בפלמ"ח, מסירות ומק־רבה ללא גבול ולבסוף — אינך מוזכר ולא בספר הפלמ"ח, אפילו לא ברשימת הנופלים."

השיב שוקה : „לא קראתם כנראה את הספר בעיון. בפירוש כתוב עלי, בכרך השני, בהתקפה על זרעין, מסופר :

...הכיתה התקדמה לאטה, חוצה את השדות בחסות האפילה. אין לראות דבר, רק מוט ראנטינה בולט מעט על רקע ה־שמים.

„נו," סיים שוקה השחור, „ומי אתם סבורים היה אותו קשר שנשא את ה־אנטינה הזאת ?"

ישראל,
הפקולטה לחקלאות, רחובות